

Dier&Recht

Miniatuurhondjes

De kleinste honden hebben de
grootste problemen

december 2019

INHOUD

Inhoud.....	2
Inleiding en Samenvatting	3
De slechte Gezondheid van miniatuurhondjes	4
Hersenaandoeningen door schedelvorm en verhouding schedel/nek.....	4
Problemen door te kleine of te korte schedel	6
Problemen met de luchtpijp	8
Problemen bij de voortplanting	9
Skeletaandoeningen aan rug, heupen en knieën.....	10
Oogafwijkingen door het extreme uiterlijk	11
Kwetsbaarheid door het kleine formaat en het karakter	12
Fokpraktijken en waarschuwingen	12
Oorzaken van deze ziekelijke trend	12
De markt voor miniatuurhondjes.....	14
Waarschuwingen van deskundigen.....	14
Drie soorten miniatuurhondjes	15
Aanbevelingen en conclusies	17
Bijlage 1: Afbeeldingen van TeaCup-hondjes van internet en honden in handtasjes	18
Bijlage 2: Lijst met extreem kleine rassen.....	20
Bijlage 3: Wettelijk kader	21
Bijlage 4: In Nederland aangeboden	22

INLEIDING EN SAMENVATTING

In dit rapport worden de gezondheids- en welzijnsgevolgen van het fokken van miniatuurhondjes besproken. Het gaat in totaal om zo'n dertig (ernstige) aantastingen van de gezondheid en het welzijn van de dieren.

Honden worden vanwege de wensen van liefhebbers steeds kleiner gefokt. Een normale hond weegt rond de 30 kilo, maar veel hondjes wegen minder dan 5 kilo en er zijn ook hondensoorten waarvan de honden 1 kilo of minder wegen. Zou hetzelfde proces van verkleining op de mens toegepast worden, dan zouden we het hebben over volwassen mensen van 2 tot 10 kilo.

Zo komt het voor dat hersenen, voorste luchtwegen zoals bijholtes en neusholtes, en het gebit nauwelijks of helemaal niet meer in de schedel passen. De luchtpijp kan bij opwinding en inspanning gemakkelijk dichtklappen en is vaak (veel) te nauw. Gevolg chronisch hoesten, ernstige benauwdheid en soms flauwvallen en het idee door een rietje adem te halen. Er zijn diverse aandoeningen van het skelet en de gewrichten, zoals het afsterven van het heupgewricht, losse knieschijven, hernia's en andere rugklachten. Er zijn vier veelvoorkomende oogaandoeningen, waaronder oogzweren en scheelkijken.

Vanwege hun geringe omvang raken de hondjes sneller onderkoeld, ondervoed of uitgedroogd, en komt het voor dat ze alleen al bij het overslaan van een maaltijd plotseling overlijden door een te lage suikerspiegel door hypoglycemie bij dwerggrassen.

Ook zijn de botten zo fragiel dat de kans op een botbreuk groot is. Na zo'n breuk zijn er complexe, dure en vooral pijnlijke hersteloperaties nodig. Niet alleen lijden deze dieren aan een groot aantal lichamelijke erfelijke aandoeningen, maar het is ook onmogelijk voor ze om zich als een normale hond te gedragen. Zelfs als ze gewoon met andere honden spelen, kunnen ze al gewond raken.

Veel van dit soort hondjes kunnen zich niet op natuurlijke wijze voortplanten en bevallen via een keizersnede.

Het gaat om dwerggrassen zoals de Chihuahua, de Papillon (ook wel bekend als Vlinderhondje), de Yorkshire Terriër, de Dwergkeeshond (Pomeriaan), de Kaninchenteckel, de Japanse Spaniel. Dit zijn 'erkende' hondenrassen waarvan de honden een stamboom kunnen krijgen. Vanwege de zeer slechte gezondheid van de Chihuahua is er besloten om het vereiste minimumgewicht te verhogen van 0,5 kilo naar 1 kilo.

Ook worden bestaande hondenrassen zoals de Jack Russell, Chihuahua en Maltezer gekruist tot nieuwe minirassen zoals mini-Jack Russel, mini-Maltezer, mini-Chihuahua, mini-American Pocket Bully en mini-Maltipoo (kruising Maltezer en Dwergpoedel).

De derde soort is het het TeaCup-hondje. Een hondje van extreem kleine afmetingen dat als puppy in een theekopje past. De hondjes worden in allerlei soorten gefokt en hebben namen als TC Yorkiepoo, TC Pomeranian, TC Maltipoo.

Groeiende populariteit

Na Amerika en Azië¹ heeft ook Nederland te maken met een groeiende populariteit van extreem kleine hondjes. Ze worden op Marktplaats e.d. met grote regelmaat aangeboden.² Om hoeveel dieren het precies gaat, is onduidelijk. Het zijn er in ieder geval duizenden, zo niet tienduizenden.

Verboden te fokken

Dit rapport toont aan dat op grond van *artikel 3.4 Besluit houders van dieren* het fokken van dit soort honden in Nederland verboden is. Om tot effectieve handhaving over te kunnen gaan, zijn er duidelijke normen nodig die bijvoorbeeld het laagste toelaatbare gewicht en de minimale schofthoogte vaststellen. De faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht heeft ervaring met het opstellen van dit soort normen. Zij deden dit eerder al voor de afmetingen en vorm van hondensnuiten.³

DE SLECHTE GEZONDHEID VAN MINIATUURHONDJES

Honden die extreem klein gefokt worden, zijn niet alleen kwetsbaar (en daardoor bijvoorbeeld ongeschikt voor gezinnen met kinderen) maar kampen ook met allerlei gezondheidsproblemen. Een hondenlijf heeft ruimte nodig voor organen, zoals hersenen, ogen, het maagdarmkanaal. Wanneer een hond bewust kleiner dan klein wordt gefokt, kan dit allerlei vervelende consequenties hebben. Het diertje past letterlijk niet in zijn vel, en dat veroorzaakt leed.⁴

Problemen waar deze hondjes mee kunnen kampen:

- ziektes veroorzaakt door de schedelvorm en de verhouding schedel/nek: hersenaandoeningen
- problemen door te kleine of te korte schedel (brachycefalie)
- ademhalingsproblemen, geboorteproblemen, gebitsproblemen en problemen met eten
- problemen met de luchtpijp: tracheacollaps, tracheahypoplasie
- problemen bij de voorplanting
- skeletaandoeningen: rug, heup en knie
- oogafwijkingen
- kwetsbaarheid door hun kleine formaat en hun doorgaans pittige karakter

Hersenaandoeningen door schedelvorm en verhouding schedel/nek

Bij honden die zo extreem klein gefokt worden, past de herseninhoud vaak niet of nauwelijks nog in de schedel. Vaak wordt bij deze dieren ook nog gefokt op een bepaalde schedelvorm, zoals het appelvormige hoofd van de Chihuahua, of de te kort gefokte snuit van de Affenpinscher met zijn aapachtige uiterlijk. En ook hierdoor kunnen ernstige klachten ontstaan.

¹ <http://queenspuppiesandmore.com/>

² <https://www.puppyplaats.nl/puppies/Keeshond-Dwerg-x-Chihuahua/278426612/pomchi-reutje-mag-het-nest-verlaten.html>

³ <https://www.uu.nl/nieuws/criteria-voor-fokken-van-gezonde-kortsnuitige-honden>

⁴ <https://www.thekennelclub.org.uk/our-resources/media-centre/issue-statements/teacup-puppies/>

Aandoeningen die voortkomen uit een dergelijke misverhouding zijn:

- Chiari malformatie/syringomyelie
- waterhoofd (hydrocefalus)
- open fontanel

Ze worden hieronder nader toegelicht.

Chiari malformatie/syringomyelie

Chiari malformatie is een aandoening die ontstaat doordat de schedel simpelweg te klein is voor de hersenen. Als gevolg van het ruimtegebrek worden de kleine hersenen naar achteren gedrukt, in het achterhoofds gat. Op dit punt ontstaat een blokkade, omdat hier ook het ruggenmerg begint. Door deze blokkade verdeelt het hersenvocht zich niet op de normale manier en zijn de drukverhoudingen in het ruggenmerg verstoord. Hieruit kan syringomyelie voortkomen, wat betekent dat er holtes ontstaan in het ruggenmerg of in de hersenen. Behandelingen van de aandoeningen zijn moeilijk en over het algemeen gericht op het verlichten van pijn. Bij mensen wordt syringomyelie gezien als één van de pijnlijkste aandoeningen die er bestaan.

Continu hoofd- en nekpijn

Deze afwijkingen veroorzaken pijn en problemen met de zenuwfuncties. Verschijnselen van Chiari malformatie en syringomyelie omvatten gedeeltelijke verlamming, een kromme houding met lopen, een gedraaide nek en nekpijn. Andere verschijnselen zijn intens krabben aan de schouders of de flanken (richting de kop), en krabbewegingen in de lucht of achter het oor (zonder oorontsteking) vanwege de ernstige bijkomende pijn. Ook afname van spierweefsel, zwakte en afname van neurologische reflexen zijn mogelijk.

Miniaturisatie werkt deze aandoening in de hand

Deze aandoening is middels wetenschappelijk onderzoek aangetoond bij zeer veel kleine hondenrassen.⁵ De risicofactoren zijn: kortsnuitigheid en miniaturisatie (hoe kleiner de dieren, hoe groter het risico). Wetenschappers geven aan dat het steeds kleiner fokken van honden de kans op deze aandoeningen sterk vergroot.^{6 7 8 9 10 11}

Dierenarts professor Clare Rusbridge en veterinaire neurologisch specialist Paul Mandigers zijn van oordeel dat miniaturisatie en kortschedeligheid beide risicofactoren zijn voor het ontwikkelen van Chiari malformatie:¹²

“Brachycephalism and miniaturisation are risk factors for Chiari-like malformation. The condition is most commonly reported in toy breeds, in particular CKCS King Charles, Griffon Bruxellois, Affenpinchers, Yorkshire Terriërs, Maltese, Chihuahuas, Pomeranians, Boston terriers and Papillons.”

⁵ https://doneren.vriendendiergeneeskunde.nl/project/dwergkeeshond?fbclid=IwAR0Pviuy5NYbfv0Ac0fHGhZ9qvfBnMxt0licsc_hqeXip6Re76dj3FPqPShE

⁶ http://www.veterinary-neurologist.co.uk/resources/EUROPEAN-J-COMP-AN-PRA-20_7.pdf

⁷ Veterinary focus vol27 nr 3 Chiari-like malformation and Syringomyelia p 29- 34

⁸ [Quantitative Analysis of Chiari-Like Malformation and Syringomyelia in the Griffon Bruxellois Dog](#)

⁹ [Syringomyelia and Craniocervical Junction Abnormalities in Chihuahuas](#)

¹⁰ <https://www.rashondengids.nl/7tz/informatie-per-ras/cavalier-king-charles-spaniel>

¹¹ <https://www.veterinair-neuroloog.nl/content/3-ziektes/3-ziekte-3/cmsm-in-nl-2018.pdf>

¹² <https://www.veterinair-neuroloog.nl/ziektes/ziekte-3>

“Een verkorte schedel is een risicofactor. Elk ras met een zekere mate van brachycephalie en/of dwerggroei is potentieel gepredisponeerd voor cm/sm. Zoals beschreven, komt de aandoening ook voor bij de King Charles spaniël, Brusselse griffon, Yorkshire terriër, Malteser leeuwte, Chihuahua en Dwergtekel. Incidenteel is ze ook gezien bij de Staffordshire bullterriër, een Boston terriër, een Jack Russel terriër, een Mopshond en een Franse bulldog.”

Waterhoofd (hydrocefalus)

Een waterhoofd wordt veroorzaakt door een abnormale ophoping van hersenvocht in de holtes van de hersenen, waardoor het hoofd sterk is vergroot, vaak al bij de geboorte. Er is veel druk op de hersenen, met als mogelijke gevolgen: chronische hoofdpijn, verlies van hersenfuncties, abnormaal gedrag en coördinatieproblemen. Ook scheelkijken is een van de kenmerkende symptomen.

Dieren met een korte snuit en/of een extreem klein lijf hebben minder ruimte voor de hersenen, en een grotere kans op hydrocefalus.¹³ Pups die met een ernstige vorm van hydrocefalus geboren worden, sterven meestal binnen twee jaar. Honden met een minder ernstige vorm van hydrocefalus kunnen ermee leven, maar vertonen wel afwijkend gedrag: ze zijn slomer, spelen minder en slapen meer. In ernstiger gevallen kan er sprake zijn van een afwijkende loop (zoals een dronkenmangang) en afwijkend springen (vaak misspringen bijvoorbeeld). Soms wordt ook doofheid gemeld als gevolg van hydrocefalus.

Er kan medicatie gegeven worden om het teveel aan hersenvocht af te voeren, maar deze behandeling is meestal niet afdoende. In enkele gevallen is een ingewikkelde operatie door specialistische dierenartsen mogelijk, waarbij er een buisje geplaatst wordt waardoorheen continu het hersenvocht wordt afgevoerd. Als de hydrocefalus niet te ernstig is, kan het zijn dat er geen behandeling nodig is.

Deze aandoening komt bij veel dwergrassen en klein gefokte hondjes voor.^{14 15 16}

Open fontanel

Een open fontanel is een aandoening van de schedel waarbij een deel van het schedeldak niet gesloten is. De hersenen zijn hierdoor zeer kwetsbaar voor trauma (schade van buitenaf). Dit kan leiden tot ontsteking van de hersenen en/of hersenvliezen, en tot epilepsie. Soms gaat het gepaard met een waterhoofd. Bij bepaalde kleine rassen, zoals de Chihuahua, is de aandoening een direct gevolg van het voorgeschreven uiterlijk in de rasstandaard. Er bestaat geen behandeling om een open fontanel te genezen.

Problemen door te kleine of te korte schedel

Gebitsproblemen en moeite met eten door te kleine schedel

Het fokken op kleine schedels brengt gebitsproblemen met zich mee, wat het eten bemoeilijkt en makkelijk tot verslikken leidt.¹⁷ In zulke schedels passen niet alle gebitselementen netjes op een rij, en alleen dit al geeft veel problemen met eten.

¹³ W.B Thomas 2017, Canine Hydrocephalus. Veterinary focus Vol 27 nr. 3

¹⁴ Erfelijke ziekten en schadelijke raskenmerken bij 38 hondenrassen en 2 kattenrassen in Nederland 30 november 2016

¹⁵ <https://www.rashondenwijzer.nl/nieuws/2017/10/de-kleine-chihuahua-groot-ziektes-een-kwetsbaar-koppie>

¹⁶ <https://www.rashondengids.nl/7v0/informatie-per-ras/chihuahua>

¹⁷ <https://www.rashondengids.nl/7nq/informatie-per-ras/maltezer>

Bovendien blijft er van alles tussen de tandjes zitten en is zo'n klein gebit moeilijk te verzorgen.¹⁸

Dubbele rijen tanden en vertraagde tanddoorbraak

Bij miniatuurhondjes worden vaker doorbraakstoornissen gezien van de gebitselementen. De tanden komen veel later door bij pups en/of de melktanden blijven staan wanneer de volwassen tanden doorbreken. Er staan dan dubbele rijen tanden en kiezen in de mondholte. Dat zorgt weer voor extra problemen omdat er gemakkelijk vuil tussen blijft zitten en er niet genoeg ruimte meer is in de mondholte.¹⁹

Pijnlijke ontstekingen, kaakfracturen en fistels

Bij kleine hondjes die hun tanden en kiezen niet netjes op een rij hebben staan en waarbij tandplaque en tandsteen ontstaan, is vaak ook een pijnlijke tandvleesontsteking aanwezig en komen kieswortels gemakkelijk bloot te liggen. Door de ontsteking wordt het kaakbot opgelost. Een klein hondje breekt daardoor gemakkelijker zijn kaak, en er komen vaker pijnlijke fistels voor. Een fistel is een verbinding met ontstekingen of abscessen tussen de tand en de neus, of tussen de tand en de wang bijvoorbeeld.²⁰

Daar waar ook nog is gefokt op een korte schedel (brachycefalie), zijn de gebitsproblemen nog ernstiger.

Problemen door te korte schedel: brachycefalie

Bij veel miniatuurhonden is ook kortschedeligheid een kenmerk. Dieren met brachycefalie hebben een brede, ronde kop met een korte kaakpartij en een korte, brede neus. Dit zorgt voor een groot aantal problemen:

- dystocia (problemen bij de geboorte)
- benauwdheid (zie ook hieronder: problemen met de luchtpijp – tracheahypoplasie)
- te kleine mond- en neusholte (zie ook hierboven: gebitsproblemen)
- slechtwerkende traanbuis
- oogproblemen

Dystocia

Bij een te brede of te bolle schedel kan de pup bij de geboorte niet door het bekken van de moeder naar buiten. Daardoor moeten veel pups via een keizersnede bevallen.²¹

Benauwdheid

De verkleining van de neusholte leidt gemakkelijk tot ademnood. In veel gevallen is er sprake van een snurkende ademhaling.

Te kleine mond- en neusholte

De verkorting van de voorsnuit leidt tot een kleinere mond- en neusholte. Hierdoor komt het gebit in het nauw en is de tong vaak te groot voor de mond.

¹⁸ J. Winer et al 2017 Dental disease in small dogs. Veterinary Focus 27.3

¹⁹ J. Winer et al 2017 Dental disease in small dogs. Veterinary Focus 27.3

²⁰ J. Winer et al 2017 Dental disease in small dogs. Veterinary Focus 27.3

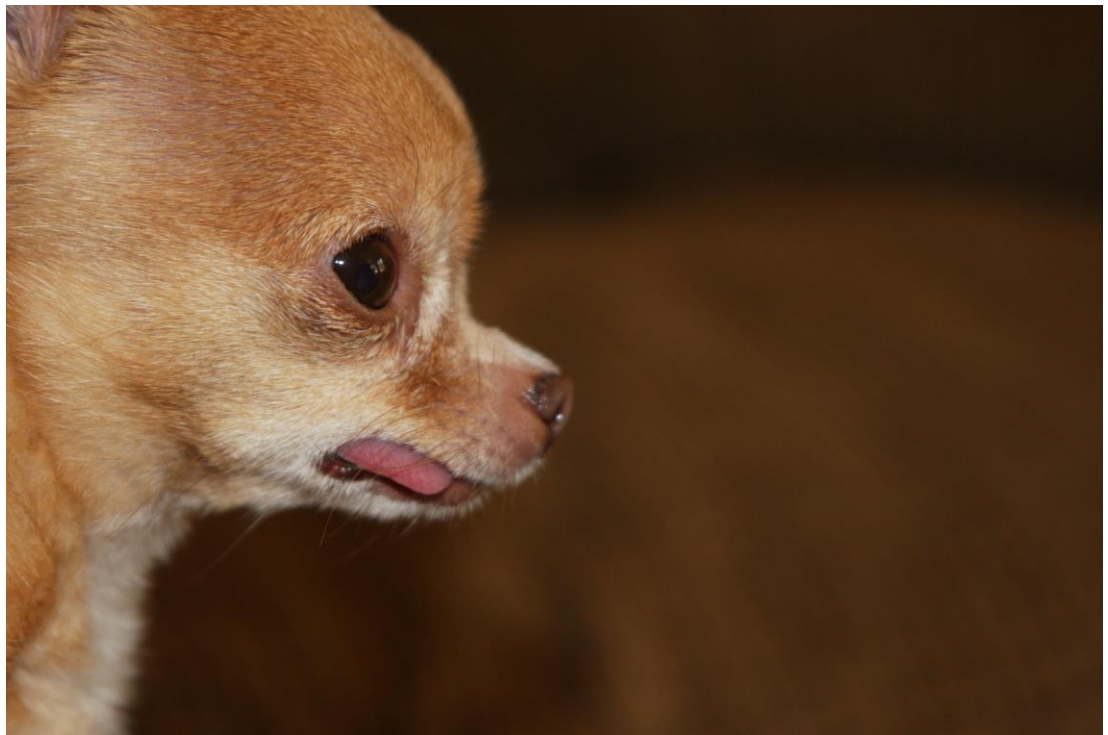
²¹ K.M Evans et al., 2015 Proportion of litters of purebred dogs born by caesarean section

Slechtwerkende traanbuis

Door de vernauwingen in de schedel rond het oog werkt de traanbuis niet goed. Hierdoor kan het traanvocht niet afgevoerd worden via de neus. Dit geeft vieze ogen, traanstrepen en huidplooiontstekingen.

Oogproblemen

De haren op de neusplooien kunnen in de oogbol prikken waardoor de ogen chronisch ontstoken zijn. Er kan blijvende schade aan het hoornvlies ontstaan. Vaak komen naar binnen gekrulde oogleden voor (entropion). De oogkassen kunnen te ondiep zijn, waardoor de ogen uitpuilen en er meer risico op beschadiging van de oogbol is. De oogleden sluiten vaak niet helemaal over het oog waardoor het oog niet goed vochtig gehouden wordt.

Problemen met de luchtpijp

Bij kleine hondjes komen vaak de volgende twee aandoeningen van de luchtpijp voor:

- tracheacollaps.^{22 23 24}
- tracheahypoplasie

Tracheahypoplasie komt vooral voor bij dieren met een te korte schedel (brachycefalie).

²² [Tracheal and Airway Collapse in Dogs Ann Della Maggiore, DVM](#)

²³ Veterinary focus vol 27 nr 3 The small dog trend: Impact and size on pet health

²⁴ <https://www.ufaw.org.uk/dogs/yorkshire-terrier---tracheal-collapse>

Tracheacollaps

Deze aandoening wordt veroorzaakt door verslapping van de kraakbeenringen in de wand van de luchtpijp, met als gevolg dat deze gemakkelijk dichtklapt. Het dichtklappen van de luchtpijpwand wekt hoesten op, en komt vooral voor bij opwinding en inspanning. Bij een zwaardere vorm kan de hond de hele dag hoesten, ernstig benauwd raken en zelfs flauwvallen. De aandoening wordt vooral gezien bij kleinere hondenrassen.

Tracheahypoplasie

Bij deze aandoening is er sprake van onvoldoende ontwikkeling van ringen die de luchtpijp vorm geven. Als gevolg hiervan is de luchtpijp nauwer dan normaal. De ademhaling wordt sterk bemoeilijkt doordat de lucht door een smallere buis moet (ademhalen door een rietje). Deze aandoening wordt vooral gezien bij honden die lijden aan het brachycephaal obstructief syndroom, en zorgt ervoor dat de ademhaling nóg moeilijker wordt.

Problemen bij de voortplanting

Keizersneden

Ook natuurlijk bevallen is door de extreme, afwijkende lichaamsbouw vaak niet mogelijk.²⁵ Een kortsnuitige teef heeft door haar ademnood niet genoeg kracht voor de bevalling. Ook is haar bekken vaak te klein, en zijn de koppen van de pups te breed, waardoor ze niet door het bekken naar buiten kunnen.²⁶ Een keizersnede moet het leven van de pups en de moeder dan redden. Veelal wordt niet afgewacht of een keizersnede noodzakelijk is, maar wordt deze tevoren gewoon ingepland. Dit is onnatuurlijk en verboden bij de wet.²⁷

Kleine kwetsbare pups

De pups zijn extreem klein bij de geboorte en hebben vaak te weinig kracht om zelfstandig te zuigen bij de moeder. Daardoor moeten ze vaak meteen vanaf de geboorte bijgevoerd worden. Door hun extreem kleine lichaam raken ze snel onderkoeld, ondervoed en uitgedroogd.²⁸

Hypoglycemie bij dwerggrassen

Bij de zogenaamde dwerggrassen komt bovendien een syndroom voor waarbij de dieren snel ziek worden en sterven: het staat bekend als 'hypoglycemie bij dwerggrassen'.²⁹ Hypoglycemie is een plotselinge daling van het suikergehalte van het bloed. Pups hebben suikers nodig om hun lichaam te voeden, maar door hun geringe formaat kunnen deze pups nergens suikers opslaan. Ze hebben weinig reserves en hun leverfunctie is niet optimaal. Daarom moeten ze zeer frequent kleine voedingen krijgen.

²⁵ Evans, K.M., Adams, V.J., (2010), Proportion of litters of purebred dogs born by caesarean section, Journal of Small Animal Practice, volume 51, p.113-118

²⁷ <https://www.rashondengids.nl/7nq/informatie-per-ras/maltezer>

²⁸ Differential impact of birth weight and early growth on neonatal mortality in puppies

²⁹ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5949948/>

Als de pup door stress of een andere oorzaak een maaltijd overslaat, kan het al misgaan. Hypoglycemie bij een pup is een spoedgeval: de pup zal bij onvoldoende behandeling sterven. Symptomen van hypoglycemie zijn: trillen, sloomheid, niet willen eten, flauwvallen, moeilijk lopen of met een dronkenmansgang lopen. Het risico op hypoglycemie neemt af naarmate de pup ouder wordt, maar als de pup naar een nieuwe eigenaar gaat, is het risico van hypoglycemie vaak weer groot. Verandering van omgeving is stressvol en dan slaat de aandoening al snel toe.

Skeletaandoeningen aan rug, heupen en knieën

Gewrichtsaandoeningen zijn een veelvoorkomend probleem bij zeer klein gefokte honden. Door het fokken op nóg kleinere en bredere types, worden de gewrichtsproblemen nog groter.

Ziekte van Calvé-Legg-Perthes

De ziekte van Calvé-Legg-Perthes is een pijnlijke heupaandoening waarbij de heup als het ware instort en verdwijnt, waarschijnlijk doordat de bloedtoevoer naar de kop van het dijbeen tekortschiet. Dit leidt tot afsterven van het heupgewricht. Het gewricht is geen soepele verbinding meer en dit geeft kreupelheid en pijn. De ziekte van Calvé-Legg-Perthes komt voornamelijk voor bij kleine honden van vier tot twaalf maanden oud. Rassen die onder andere genoemd worden zijn: Chihuahua, Yorkshire Terriër, Teckel, Lhaso Apso, Miniatuur Poodle, Miniatuur Pinchers.^{30 31}

Knieproblemen: patella luxatie

Patella luxatie is een aandoening van de knie, waarbij de patella (knie-schijf) uit de kraakbeengroef schiet en zich naar de binnen- of buitenzijde van de knie verplaatst.³² De verplaatsing leidt tot tijdelijke kreupelheid. Als de knie-schijf steeds uit en in de groef schiet, leidt dit tot irritatie en beschadiging van het gewricht. Patella luxatie komt voor in verschillende gradaties (graad 1 tot 4). Bij graad 1 schiet de knie-schijf nog vanzelf terug, maar het gewricht kan pijnlijk worden en er kunnen botafwijkingen ontstaan waardoor de luxatie steeds erger wordt. Bij graad 4 bevindt de knie-schijf zich permanent buiten de kraakbeengroef – die afgevlakt is of schuin aflopend – en houdt de hond zijn poot omhoog (of loopt wijdbeens als beide knieën aangedaan zijn). De aandoening kan op jonge leeftijd optreden – soms al gedurende het eerste halfjaar – maar gemiddeld rond de leeftijd van drie jaar. Bij de kleine hondjes zijn de afwijkende stand van de poten en het gebrek aan lichaamsgewicht de hoofdoorzaken van patella luxatie.^{33 34}

³⁰ Veterinary focus vol 27 nr 3 Legg-Calvé-Perthes disease in Dogs pag. 9 -14

³¹ <https://www.ofa.org/diseases/other-diseases/legg-calve-perthes>

³² Alam et al. 2007; Bound et al. 2009; Campbell et al. 2010; Gibbons et al. 2006; LaFond, Breur, and Austin 2002

³³ <https://www.rashondengids.nl/7nq/informatie-per-ras/maltezer>

³⁴ <https://www.rashondengids.nl/7v0/informatie-per-ras/chihuahua>

Rugproblemen en hernia's

Sommige dwerggrassen, zoals de Dwergteckel, hebben een extreme ruglengte. Dit geeft afwijkingen aan de rugwervels, en kan de zenuwen beschadigen en hernia's tot gevolg hebben. Hernia nuclei pulposi (HNP) is een aandoening van de tussenwervelschijf: de kern van een tussenwervelschijf steekt uit, waardoor er zenuwen bekneld raken. Er kan acute, ernstige pijn ontstaan en er kunnen zenuwfuncties uitvallen, met spierfunctieverlies en verlamingsverschijnselen als gevolg. In het ernstigste geval raakt de achterhand volledig verlamd en sleept de hond zich op zijn voorpoten voort. De hond heeft dan vaak ook geen controle meer over plassen en poepen.³⁵

Oogafwijkingen door het extreme uiterlijk

Honden met extreem kleine en korte schedels hebben vaker oogaandoeningen. Dit wordt bij sommige soorten versterkt door een te ruim vel (rimpels).

Te verwachten oogproblemen zijn onder andere:

- trichiasis
- entropion
- scheelkijken
- ulcus cornea/zweren op het oog/pigmentatie van het hoornvlies

Trichiasis

Bij deze aandoening komen de haren van de huidplooi rondom de neus, tegen de ogen aan. Dit veroorzaakt continue irritatie, waardoor er pijnlijke zweren op het oog ontstaan. Dit is vooral een probleem bij kortschedelige dwerggrassen.

Entropion

Bij deze aandoening krult een van de oogleden (of krullen beide oogleden) naar binnen.³⁶ Hierdoor schuren de wimpers voortdurend tegen het hoornvlies van het oog. Er ontstaan pijnlijke zweren op het oog. Dit is vooral een probleem bij kortschedelige dwerggrassen.

Scheelkijken

Honden met een te korte of extreem kleine schedel hebben vaak last van scheelkijken (strabismus). Dit hangt onder andere samen met de afwijkende anatomie van de schedel, de ondiepe oogkassen en ook met het eventueel aanwezige waterhoofd (hydrocefalus). Het wordt vaak gezien bij dwerggrassen.³⁷

³⁵ <https://www.rashondengids.nl/7v1/informatie-per-ras/teckel>

³⁶ Read, R. A. and H. C. Broun. 2007. "Entropion Correction in Dogs and Cats using a Combination Hotz–Celsus and Lateral Eyelid Wedge Resection: Results in 311 Eyes." *Veterinary Ophthalmology* 10(1):6-11.

Stades, F. C. and M. H. Boevé. 2009. "Entropion | Trichiasis | Overmatige Plooivorming Dorsolateraal Van Het Oog." *Diergeneeskundig Memorandum: Chirurgische Behandeling Van Ooglidafwijkingen* 56(1):31-41; 52-60.

³⁷ Blackwells canine and Feline 5 minute-consult Sixth edition p 645

Cornea ulcus/zweren op het oog/pigmentatie van het hoornvlies

Dit zijn aandoeningen die nogal eens voorkomen bij kortschedelige dwergrassen. Haartjes irriteren het oog door bijvoorbeeld entropion of trichiasis, of de oogleden kunnen niet goed dicht waardoor het oog gemakkelijk uitdroogt en er pijnlijke zweren (cornea ulcus) ontstaan. Bovendien zorgt de continue irritatie van haren in het oog voor verdikking en verkleuring van het hoornvlies (pigmentatie). Het hoornvlies is daardoor niet meer doorzichtig, en de honden kunnen zelfs blind worden.³⁸

Kwetsbaarheid door het kleine formaat en het karakter

Botbreuken

Omdat hun botten zo klein en dun zijn, lopen kleine hondjes gemakkelijk een botbreuk op. Een val van kleine hoogte, een sprong of een klein ongelukje kan al genoeg zijn om hun kleine, fragiele botjes te breken.^{39 40}

Kwetsbaarheid belemmert normaal gedrag

Doordat ze zo klein zijn, zijn de hondjes erg kwetsbaar. Gewoon spelen met soortgenoten kan al maken dat ze ernstig gewond raken. Dat betekent dat ze dit natuurlijke gedrag dus niet kunnen vertonen. Heel vaak zitten dergelijke hondjes in een tas of wandelwagen zodat ze beschermd zijn tegen de omgeving. Uit onderzoek is gebleken dat kleine hondjes zich van de weeromstuit agressiever opstellen en daardoor agressie van grotere honden uitlokken, met alle risico's van dien.⁴¹ Als een hond van dertig kilo stevig toebijt, is het kleine hondje dood of zwaargewond. Uit de studie werd niet duidelijk wat er aan dit gedrag ten grondslag ligt: genetische oorzaken, aangeleerd gedrag (we gaan immers met kleine honden heel anders om en tillen ze sneller op) of een combinatie van beide.⁴²

FOKPRAKTIJKEN EN WAARSCHUWINGEN

In dit hoofdstuk komen de oorzaken van de ziekelijke trend van het fokken van miniatuurhondjes aan de orde, wordt de markt kort besproken en komen de waarschuwingen van deskundigen tegen deze trend aan bod.

Oorzaken van deze ziekelijke trend

Er zijn een drietal redenen waarom hondjes steeds kleiner gefokt worden

- geld
- hondenshows en prestige
- trends in social media

³⁸ https://www.ofora.com/pigmentary-keratopathy?fbclid=IwAR3iN6xWbEMhSJQ-0lkW3EJ1wvQQM8nCG66Ny83brgtOMkTV1ibx_CRNreM

³⁹ Veterinary focus Vol 27.nr 3 The small dog trend: impact of size on pet health

⁴⁰ <https://www.ufaw.org.uk/dogs/pomeranian-distal-fractures-of-the-radius-and-ulna>

⁴¹ Dog behavior co-varies with height, bodyweight and skull shape Mc Greevy et al, 2013

⁴² Veterinary focus Small dogs- big problems 2017p 6 7

Geldelijk voordeel

Er zijn allerlei soorten en maten miniatuurhondjes. De prijs varieert van enkele honderden euro's op Marktplaats tot duizend(en) euro's bij stamboomfokkers. De prijs loopt bij Amerikaanse/Aziatische fokkers regelmatig op tot boven de vijfduizend euro. Dit speelt bij zeer populaire diertjes die ook in Nederland worden aangeboden (bijlage 4).⁴³

Omdat de hondjes vaak ziek worden, kan er in beginsel via het Consumentenrecht aanspraak gemaakt worden op vergoeding van bijvoorbeeld dierenartskosten. Alleen al het opereren van een Chihuahua met patella luxatie (knieën uit de kom) kost € 3.500. Vandaar dat fokkers dit risico graag uitsluiten en in hun standaard koopcontracten allerlei beperkingen opnemen (exoneratieclausules) zodat de fokker gevrijwaard blijft van claims als de hond ziek blijkt te zijn. Zo worden hernia's, open fontanel en patella luxatie door contractuele beperkingen vaak niet door de fokker vergoed.⁴⁴

Hondenshows en prestige

Hondenshows dienen als katalysator voor het steeds verder doorfokken van honden. Het winnen van shows geeft fokkers prestige en zorgt voor een hoge opbrengst van nakomelingen.

In het Guinness World Book of Records is een lemma voor de kleinste hond ter wereld.^{45 46} In één van de filmpjes die op internet circuleren, is een Chihuahua te zien die door zijn omvang niet meer normaal kan eten en lopen. In 2019 werd een ziek hondje⁴⁷ met een gewicht van 170 gram en een hoogte van 6.3 cm verkozen. In het filmpje is duidelijk te zien dat het hondje een afwijkende gang heeft – het loopt als een dronkenman (ataxie) – en scheelt kijkt.

Volgen van trends op social media

Er zijn talloze Instagramaccounts en Facebookpagina's te vinden waarop miniatuurhonden getoond en opgehemeld worden. De volgers willen vaak ook zo'n hondje bezitten om op hun idool te lijken en er eventueel ook zo 'beroemd' mee te worden. Een paar voorbeelden:

- De [Instagramaccount van jiffpom](#)⁴⁸ heeft 9,5 miljoen volgers. Deze account gaat over een Dwergkeeshondje dat op allerlei plekken en in allerlei kleertjes wordt getoond.
- Op de [account van Rollyteacuppuppies](#)⁴⁹ met meer dan 640.000 volgers, worden allerlei zieke, zielige TeaCup-hondjes getoond als ze nog een pup zijn.

In Nederland heeft Yolanthé Cabau een Chihuahua en een Dwergkees en wordt Patricia Paay graag gezien met haar Chihuahua.^{50 51}

⁴³ https://www.facebook.com/rollyteacuppuppies/?tn-str=k*F&hc_location=group_dialog

⁴⁴ https://www.rollyteacuppuppies.com/pages/health_guarantee

⁴⁵ [http://www.guinnessworldrecords.com/world-records/smallest-dog-living-\(height\)](http://www.guinnessworldrecords.com/world-records/smallest-dog-living-(height))

⁴⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=YR5ILpmGEEo>

⁴⁷ https://www.youtube.com/watch?v=HgG_AW9oVJI&app=desktop

⁴⁸ <https://www.instagram.com/jiffpom>

⁴⁹ <https://www.rollyteacuppuppies.com/>

⁵⁰ <https://www.libelle.nl/mensen/yolanthé-xess-xava-dierendag-bnrs/>

⁵¹ <https://www.bekendeburen.nl/patricia-paay-en-robbert-blazen-even-stoom-af>

De markt voor miniatuurhondjes

De precieze omvang van de fokkerij in Nederland is moeilijk te duiden, want zowel het fokken als de verkoop worden niet geregistreerd. Het opvallend grote aantal advertenties op Marktplaats e.d. is een duidelijke indicatie dat er een behoorlijke markt is. Het straatbeeld bevestigt dit. Ook accessoires voor miniatuurhondjes worden veel aangeboden via internet. Naast Marktplaats zijn *Hondenplaza*, *Hondenmarktplaats* en *Puppyplaats* actief.^{52 53}

Consumenten kunnen ook een pup bestellen in het buitenland en deze in laten vliegen. Dit kan via verschillende buitenlandse sites.^{54 55}

Waarschuwingen van deskundigen

Het Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren (LICG) en de RashondenWijzer van Stichting Dier&Recht proberen tegenwicht te bieden tegen het grote aantal aanbieders en de doorgeslagen wensen van de consument. Ook het blad *Dogzine* waarschuwt voor deze trend. Helaas zijn er zijn ook mediaberichten die de trend juist aanwakkeren, zoals een artikel in Metro met als kop “Hoe graag zou jij een Rolly Teacup Puppy willen?”⁵⁶

Specialistische dierenartsen Paul Mandigers en Clare Rusbridge

Dierenarts professor Clare Rusbridge en veterinaire neurologisch specialist Paul Mandigers zijn van oordeel dat miniaturisatie en kortschedeligheid beide risicofactoren zijn voor het ontwikkelen van Chiari malformatie:⁵⁷

“Brachycephalism and miniaturisation are risk factors for Chiari-like malformation. The condition is most commonly reported in toy breeds, in particular CKCS King Charles, Griffon Bruxellois, Affenpinchers, Yorkshire terriers, Maltese, Chihuahuas, Pomeranians, Boston terriers and Papillons.”

“Een verkorte schedel is een risicofactor. Elk ras met een zekere mate van brachycephalie en/of dwerggroei is potentieel gepredisponeerd voor cm/sm. Zoals beschreven, komt de aandoening ook voor bij de King Charles spaniël, Brusselse griffon, Yorkshire terriër, Malteser leeuwte, Chihuahua en Dwergetekel. Incidenteel is ze ook gezien bij de Staffordshire bullterriër, een Boston terriër, een Jack Russel terriër, een Mopshond en een Franse bulldog.”

Dierenartsenorganisatie Caring Vets waarschuwt:

“Het fokken op extremen in uiterlijk is in alle gevallen een fout uitgangspunt. Naast brachycefalie ofwel kortsnuitigheid, zijn ook bij miniaturisatie – het verkleinen van dieren – de gevolgen voor de gezondheid van de dieren erg groot.

Daar vooral het benige deel (skelet) van de dieren verkleind wordt, blijft er te weinig ruimte over voor de zachte weefsels binnen die benige delen (hersenen, ogen, luchtwegen), waardoor deze weefsels in de knel komen.

⁵² <https://www.puppyplaats.nl/puppies/Maltezer/819078736/te-koop-kleinblijvende-malthezerpups.html>

⁵³ <https://www.puppyplaats.nl/zoekpuppy.php?zoekveld=mini&postcode=Postcode&zoekstraal=200>

⁵⁴ https://www.rollyteacuppuppies.com/pages/delivery_options_2019

⁵⁵ <https://foufoupuppies.com/pages/shipping-services>

⁵⁶ <https://www.metronieuws.nl/video/2018/07/hoe-graag-wil-jij-een-rolly-teacup-puppy>

⁵⁷ <https://www.veterinaire-neuroloog.nl/ziekten/ziekte-3>

Dieren lijden hierdoor aan allerlei pijnlijke aandoeningen. Eigenaren van deze dieren moeten behalve toezien dat hun huisdier lijdt, ook rekening houden met hoge medische kosten. Bovendien blijkt in de praktijk dat deze extreem kleine dieren, zowel door mensen als soortgenoten, niet meer herkend of behandeld worden als zijnde dieren met hun eigen (intrinsieke) waarde en hun eigen behoeften. Dit komt mede doordat ze een van hun oorsprong sterk afwijkend uiterlijk hebben en de bijbehorende lichaamstaal niet meer goed kunnen vertonen én ze zeer kwetsbaar zijn geworden door hun geringe formaat.”

De Hondenbescherming waarschuwt voor miniaturisatie van honden:⁵⁸

“Het lijkt lief, leuk of bijzonder om een dergelijk pietepeuterig hondje te hebben. Echter, voor de hond is het geenszins een pretje om zo ieniemienie te zijn. Het maakt het diertje niet alleen kwetsbaar en daardoor bijvoorbeeld niet geschikt voor gezinnen met kinderen. Een hond heeft ook ruimte nodig voor bepaalde organen, zoals zijn hersenen, ogen en maagdarmkanaal. Wanneer een hond bewust kleiner dan klein wordt gefokt, kan dit allerlei vervelende problemen geven. Het diertje past letterlijk niet in zijn jasje en lijdt daaronder.”

Ook de Engelse Kennelclub waarschuwt:⁵⁹

“The miniaturisation of dog breeds can often lead to health issues and so called 'teacup' dogs may suffer from congenital and respiratory problems, fragile bones and many other defects.”

DRIE SOORTEN MINIATUURHONDJES

In Nederland zijn drie groepen miniatuurhonden: dwergrassen, minihondjes en TeaCup-hondjes. De hondjes zijn verschillend van uiterlijk, maar hebben één ding gemeen en dat is dat ze vrijwel altijd lichter dan vijf kilo zijn.

Dwergrassen

Dwergrassen zijn hondenrassen die volgens een bepaalde rasstandaard gefokt worden. De rasstandaarden zijn vastgelegd in het land van herkomst en bij de overkoepelende organisatie van rashondenfokkers: de Fédération Cynologique Internationale (FCI). In tegenstelling tot de minihondjes en de TeaCup-hondjes gaat het bij de dwergrassen om officiële rassen die binnen de rashondenwereld algemeen geaccepteerd zijn, zowel in Nederland als wereldwijd. De officiële dwergrassen zijn raszuiver en hebben daarom veel inteelt. Naast de gebreken door hun uiterlijk en lichte gewicht hebben deze dieren ook erfelijke aandoeningen door inteelt.

Een aantal voorbeelden van door de FCI erkende dwergrassen: Affenpinscher, Chihuahua, Dwergkeeshond (Pomeranian/Pomeriaan), Griffon Bruxellois, Japanse Spaniel, Kaninchen teckel, Maltezer, Papillon, Pekingees, Shih Tzu, Toypoedel, Yorkshire Terriër.

Bijlage 2 geeft een overzicht van deze dwerghondenrassen.

⁵⁸ <https://hondenbescherming.nl/nieuws/2013/03/12/te-klein-niet-fijn/>

⁵⁹ <https://www.thekennelclub.org.uk/our-resources/media-centre/issue-statements/teacup-puppies/>

Onlangs werd de rasstandaard voor de Chihuahua aangepast. De hond moet nu minimaal een kilo wegen in plaats van de halve kilo die tot voor kort het minimum was.⁶⁰ Het is een hond ter grootte van een cavia.

Minihondjes

Minihondjes zijn een tussenvorm van dwergrassen en TeaCup-hondjes. Het zijn (kruisingen van) honden van bestaande (dwerg)rassen, die nóg kleiner gefokt worden. Ze hebben namen als: mini-Jack Russel, mini-Maltezer, mini-Chihuahua; maar ook: mini-Maltipoo (kruising Maltezer en Dwergpoedel). Voor dergelijke pups wordt minimaal driehonderd euro gevraagd, met prijzen die oplopen tot duizend of zelfs meer dan tweeduizend euro.⁶¹
⁶² In Nederland worden online minipups aangeboden, onder andere door Nederlandse fokkers.⁶³

TeaCup-puppy's en -hondjes

De TeaCup-puppy heeft zijn naam te danken aan het feit dat hij in zijn puppy-fase in een theekopje past. In Amerika en Azië worden dergelijke kleine hondjes al vele jaren gefokt.⁶⁴ Volwassen hondjes passen weliswaar niet meer in een theekopje, maar zijn dan nog altijd heel klein en worden daarom in het rapport 'TeaCup-hondjes' genoemd.

De hondjes worden in allerlei soorten gefokt en hebben namen als: TC Yorkiepoo, TC Pomeranian, TC Maltipoo ('TC' staat voor TeaCup). Het type komt voort uit kruisingen van verschillende rassen kleine hondjes, waarvan men dan de allerkleinste kiest om mee verder te fokken. Het fenomeen wint in Amerika en Azië snel aan populariteit. Voor een pup betaalt men al gauw vijfduizend dollar.⁶⁵ ⁶⁶ De hondjes worden al op jonge leeftijd over de hele wereld getransporteerd.⁶⁷

⁶⁰ <https://dogzine.nl/nieuwsartikelen/standaard-chihuahua-aangepast-gewicht-moet-omhoog>

⁶¹ <https://www.hondenmarktplaats.nl/puppies/bulldogs-puppies/miniatur-yorkie-puppies-364737/>

⁶² <https://www.puppyplaats.nl/zoekpuppy.php?zoekveld=mini&postcode=Postcode&zoekstraal=200>

⁶³ <https://www.hondenmarktplaats.nl/puppies/border-collie-puppies/geweldige-miniaturpoedelpups-te-koop-337015/>

⁶⁴ <http://www.teacuppuppykorea.com/category/maltese/87/>

⁶⁵ <https://www.rollyteacuppuppies.com/collections/current-puppies>

⁶⁶ https://www.rollyteacuppuppies.com/pages/delivery_options_2019

⁶⁷ http://bettysteacuppuppies.com/category_41/Delivery-Options.htm

AANBEVELINGEN EN CONCLUSIES

Nederland kent met *artikel 3.4 Besluit houders van dieren* een wettelijk verbod op het fokken met honden met een vergroot risico op erfelijke aandoeningen en schadelijke uiterlijke kenmerken. Zoals hiervoor uitgebreid beschreven gaat het fokken van miniatuurhondjes gepaard met een zeer hoog risico op een groot aantal erfelijke aandoeningen en schadelijke uiterlijke kenmerken. En dus is het in Nederland verboden om met dit soort hondjes te fokken.

Hoewel deze wet al in 2014 is ingegaan, werd er tot voor kort niet op gehandhaafd vanwege het ontbreken van duidelijke criteria waarmee handhavers (van de NVWA ⁶⁸) aan de slag konden.

Sinds maart 2019 zijn er voor het eerst criteria in werking getreden en wel voor de lengte van de snuiten van fokdieren.⁶⁹ Hierbij maakt de overheid gebruik van een stoplichtsysteem: het fokken met honden met een snuit korter dan $1/6^e$ van de kop is verboden (rood); een snuit tussen $1/6^e$ en $1/3^e$ van de kop is voorlopig toegestaan (oranje); een snuit langer dan $1/3^e$ van de kop is toegestaan (groen). Dit als voorbeeld.

Voor het fokken met miniatuurhondjes zou eenzelfde stoplichtsysteem ingesteld kunnen worden: het fokken met honden met een gewicht van bijvoorbeeld minder dan 5 kilo is dan verboden (rood); een gewicht tussen de 5 en 10 kilo is voorlopig toegestaan (oranje); een gewicht boven de 10 kilo is toegestaan (groen). De faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht kan dit ongetwijfeld prima uitwerken, en desgewenst ook rekening houden met de schofthoogte.

Niet alleen moeten er criteria voor het fokken worden opgesteld, maar honden die niet aan die criteria voldoen, moeten ook geweerd worden van hondenshows.

Omdat veel honden in het buitenland gefokt worden, zou ook de handel en verkoop van miniatuurhondjes verboden moeten worden.

⁶⁸ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/honden-en-katten/huisdieren-fokken>

⁶⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/03/18/fokken-met-kortsnuitige-honden>

Bijlage 1: Afbeeldingen van TeaCup-hondjes van internet en honden in handtasjes

Yorkiepoo
5 weken oud

Figuur 1 Yorkiepoo 5 weken oud

Figuur 2 Yorkshire Terriër in een theekopje

Figuur 3 Chihuahua uitgedost

Chihuahua in een
theekopje

Figuur 4 Chihuahua in een theekopje

Figuur 5 Chihuahua in een tas

Figuur 6 Miniatuurhondje mee in de hondenwagen

Bijlage 2: Lijst met extreem kleine rassen

In deze lijst zijn extreem kleine rassen – honden met een gewicht van onder de vijf kilo – opgenomen. Honden die in de categorie van 5 tot 10 kilo vallen, zijn in principe (nog) niet meegenomen en niet beoordeeld als extreem klein. Jack Russels bijvoorbeeld, staan niet in deze lijst. Als er echter gefokt wordt op extreem kleine afmetingen, zouden ze hier wel onder vallen. Dat geldt ook voor andere rassen.

- Affenpinscher: 5 – 10 kg, schofthoogte 25 – 30 cm. (Te zwaar voor deze lijst, maar volgens de rasstandaard zijn ze 4 – 6 kg).⁷⁰
- Bishon Frise: $\pm$ 5 kg, schofthoogte 30 cm.⁷¹
- Bolognezer: 2,5 – 5 kg.⁷²
- Cavalier Kings Charles Spaniel: 3,5 – 6 kg, schofthoogte tot 30 cm. Tevens kortsnuit.
- Chihuahua: 0,5 – 2,5 kg, schofthoogte 20 cm.⁷³
- Dwergkeeshond (Pomeranian/Pomeriaan): 2 kg (1 kg volgens rashondenvereniging). Tevens kortsnuit.⁷⁴
- Engelse Toy Terriër, 2 – 4 kg, schofthoogte 25 – 30 cm.⁷⁵
- Griffon Bruxellois, 3 – 6 kg, schofthoogte 30 cm. Tevens kortsnuit.⁷⁶
- Griffon Belge: 3 – 6 kg, schofthoogte 30 cm. Tevens kortsnuit.⁷⁷
- Japanse Spaniel: 2,5 – 5 kg. Schofthoogte 25 cm. Tevens kortsnuit.⁷⁸
- Kaninchen teckel: 3 – 5 kilo, schofthoogte $\leq$ 30 cm.⁷⁹
- Maltezer: 3 – 5 kg, schofthoogte 20 – 25 cm.⁸⁰
- Papillon Epagneul Nain Continental/Vlinderhondje: 1,5 – 5 kg, schofthoogte 25 – 30 cm.⁸¹
- Pekingeest: 5 kg, schofthoogte rond 28 cm. Tevens kortsnuit.⁸²
- Petit Brabançon: 3,5 – 6 kg, schofthoogte rond de 30 cm.
- Russian Toy: $\pm$ 3 kg, schofthoogte 20 – 30 cm.⁸³
- Shih Tzu: 4 – 8 kg, $\pm$ 24 cm schofthoogte. Tevens kortsnuit.⁸⁴
- Toypoedel: 3 – 6 kg, 23 – 28 cm schofthoogte.⁸⁵
- Yorkshire Terriër: $\pm$ 3 kg, schofthoogte 20 – 25 cm.⁸⁶

⁷⁰ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-2/affenpinscher/>

⁷¹ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-9/bichon-frise/>

⁷² <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-9/bolognezer/>

⁷³ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-9/chihuahua-korthaar/>

⁷⁴ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-5/dwergkeeshond/>

⁷⁵ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-3/engelse-toy-terrier/>

⁷⁶ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-9/griffon-bruxellois/>

⁷⁷ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-9/griffon-belge/>

⁷⁸ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-9/japanse-spaniel/>

⁷⁹ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-4/kaninchen-dashond-korthaar/>

⁸⁰ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-9/maltezer/>

⁸¹ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-9/epagneul-nain-continental-papillon/>

⁸² <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-9/pekingees/>

⁸³ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-9/russian-toy-korthaar/>

⁸⁴ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-9/shih-tzu/>

⁸⁵ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-9/toypoedel/>

⁸⁶ <https://www.houdenvanhonden.nl/hondenrassen/alle-rassen/fci-groep-3/yorkshire-terrier/>

Bijlage 3: Wettelijk kader

De in dit rapport genoemde problemen zijn in Nederland overtredingen van het *Besluit houders van dieren, artikel 3.4*. Het fokken van honden met schadelijke uiterlijke kenmerken is verboden:

Artikel 3.4. Fokken met gezelschapsdieren

1. Het is verboden te fokken met gezelschapsdieren op een wijze waarop het welzijn en de gezondheid van het ouderdier of de nakomelingen wordt benadeeld.

2. In ieder geval wordt bij het fokken, bedoeld in het eerste lid, voor zover mogelijk voorkomen dat:

- a. ernstige erfelijke afwijkingen en ziekten worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen;
- b. uiterlijke kenmerken worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen die schadelijke gevolgen hebben voor welzijn of gezondheid van de dieren;
- c. ernstige gedragsafwijkingen worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen;
- d. voortplanting op onnatuurlijke wijze plaatsvindt;

Bijlage 4: In Nederland aangeboden

Te Koop

Ik ben een zeer zeldzame babyface jongen van 4 maanden. Wat mij zeldzaam maakt leest u hieronder.

Ik heb dikke korte berenpootjes, en een spierwitte supervolle vacht. Ook heb ik een hele korte berenneusje zoals een echte minibeertje hoort te hebben. Daarnaast heb ik een prachtige FCI- Stamboom. Ik ben van fok en showkwaliteit en heb geen defecten. Ik ben puppy pad zindelijk (u hoeft mij dus niet uit te laten). Ik heb al mijn inentingen gehad.

Combinatie van deze eigenschappen maken mij zeer uniek. Kenners weten hoe zeldzaam dat is. In Nederland komen dit soort honden niet voor ik kom uit het buitenland.

VRAAGPRIJS : € 5.500